

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ SH.D. ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ, ΑΥΣΤΡΙΑΣ, ΚΡΟΑΤΙΑΣ,
ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ, ΒΟΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, ΣΕΡΒΙΑΣ ΚΑΙ ΣΛΟΒΕΝΙΑΣ
(Προσφυγή αριθ. 14165/16)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
13 Ιουνίου 2019

Η απόφαση αυτή θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με τα οριζόμενα από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο διορθώσεων ως προς την μορφή.

Στην υπόθεση Sh.D. και λοιποί κατά Ελλάδα, Αυστρίας, Κροατίας, Ουγγαρίας, Βόρειας Μακεδονίας, Σερβίας και Σλοβενίας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε δικαστικό Τμήμα, αποτελούμενο από τους εξής:

Ksenija Turković, *πρόεδρος,*

Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος,

Aleš Pejchal,

Armen Harutyunyan,

Pere Pastor Vilanova,

Tim Eicke,

Raffaele Sabato, *δικαστές,*

και Abel Campos, *γραμματέας τμήματος,*

Αφού διασκέφθηκε σε δικαστικό συμβούλιο στις 21 Μαΐου 2019,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία ελήφθη την πιο πάνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 14165/16) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας και επτά ακόμη Κρατών από πέντε Αφγανούς υπηκόους, τα ονόματα των οποίων αναγράφονται στον συνημμένο πίνακα («οι προσφεύγοντες»), η οποία κατατέθηκε στο Δικαστήριο στις 15 Μαρτίου 2016 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»). Η αντιπρόεδρος του τμήματος έκανε δεκτή το αίτημα της μη κοινοποίησης της ταυτότητας το οποίο διατυπώθηκε από τους προσφεύγοντες (άρθρο 47 § 4 του κανονισμού του Δικαστηρίου – «ο Κανονισμός»).

2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπήθηκαν από την κ. Ε.Λ. Κούτρα, δικηγόρο του Συλλόγου της Αθήνας. Η ελληνική κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τον εντεταλμένο του αντιπροσώπου της, κύριο Κ. Γεωργιάδη, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Παρατηρήσεις ελήφθησαν επίσης από την Statewatch, το Κέντρο AIRE, το Ευρωπαϊκό

Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και τους Εξορισθέντες και την Διεθνή Επιτροπή Νομικών, στους οποίους η πρόεδρος είχε επιτρέψει να παρέμβουν στην έγγραφη διαδικασία ως τρίτοι διάδικοι (άρθρα 36 § 2 της Σύμβασης και 44 § 3 α) του κανονισμού του Δικαστηρίου.

3. Στις 15 Μαρτίου, 1^η Απριλίου και 11 Αυγούστου 2016, οι προσφεύγοντες κατέθεσαν διάφορες αιτήσεις υπόδειξης επειγόντων μέτρων κατ'εφαρμογήν του άρθρου 39 του Κανονισμού του Δικαστηρίου. Στις 24 Μαρτίου, 14 Απριλίου και 29 Αυγούστου αντίστοιχα, το πρώτο τμήμα αποφάσισε να μην υποδείξει στην ελληνική κυβέρνηση τα αιτηθέντα μέτρα.

4. Οι προσφεύγοντες επικαλέσθηκαν ειδικότερα παραβιάσεις των άρθρων 3 και 5 της Σύμβασης.

5. Στις 24 Μαρτίου 2016, η προσφυγή κοινοποιήθηκε μόνον στην ελληνική Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

6. Οι προσφεύγοντες είναι ασυνόδευτοι ανήλικοι, οι οποίοι, κατά τον χρόνο των συμβάντων, ήταν ηλικίας από δεκατεσσάρων έως δεκαεπτά ετών. Η εθνική καταγωγή τους είναι hazara. Αναφέρουν ότι διέφυγαν από το Αφγανιστάν από φόβο για την ζωή τους, αφού πολλά μέλη των οικογενειών τους είχαν, σύμφωνα με τους ίδιους, σκοτωθεί, στις επιθέσεις των ταλιμπάν λόγω της ένταξής τους στην θρησκευτική μειονότητα ισμαΐλι.

7. Την αρχή του έτους 2016, οι προσφεύγοντες εισήλθαν παράνομα στην Ελλάδα όπου συνελήφθησαν από την ελληνική αστυνομία.

Στις 21 Φεβρουαρίου 2016, αυτοί απετέλεσαν το αντικείμενο αποφάσεων απέλασης, οι οποίες εκδόθηκαν σε βάρος τους από τις αρμόδιες αστυνομικές αρχές, και τους δόθηκε προθεσμία ενός μηνός για να εγκαταλείψουν την ελληνική επικράτεια. Δεδομένου ότι είχαν οικογένεια στην Γερμανία (έναν αδελφό για τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 1, έναν θείο για τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 3, έναν θείο και μία θεία για τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2, 4 και 5), οι ενδιαφερόμενοι επεχείρησαν να διέλθουν τα σύνορα μεταξύ της Ελλάδας και της

Βόρειας Μακεδονίας, αλλά εμποδίστηκαν από τους συνοριοφύλακες της τελευταίας αυτής χώρας για τον λόγο ότι ήταν Αφγανοί.

8. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 1 συνελήφθη από την ελληνική αστυνομία στον συνοριακό σταθμό Αξιούπολης στις 23 Φεβρουαρίου 2016 και ετέθη αυθημερόν υπό «προστατευτική φύλαξη», στην βάση του άρθρου 118 του διατάγματος 141/1991, στο αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου για διάστημα 24 ημερών. Στις 18 Μαρτίου 2016, μετά από μία αίτηση εφαρμογής του άρθρου 39 του κανονισμού, αυτός μετέχθη στην δομή φιλοξενίας για ασυνόδευτους ανήλικους «Άρσις» της Μακρυνίτσας, κοντά στον Βόλο, εν αναμονή απάντησης των ελληνικών και των γερμανικών αρχών στο αίτημά του για οικογενειακή επανένωση.

9. Όσον αφορά τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2 έως 5, αφού αυτοί συνελήφθησαν στην νήσο Χίο στις 21 Φεβρουαρίου 2016, απετέλεσαν το αντικείμενο μιας διαταγής απέλασης που εκδόθηκε από την αστυνομική διεύθυνση Χίου και αφέθηκαν ελεύθεροι με διαταγή να εγκαταλείψουν την επικράτεια εντός προθεσμίας ενός μηνός, πέρασαν στην ηπειρωτική Ελλάδα και μετέβησαν στην Ειδομένη, μία περιοχή η οποία ευρίσκεται στα σύνορα της Ελλάδας με την Βόρεια Μακεδονία.

10. Για ένα διάστημα ενός μηνός περίπου, οι προσφεύγοντες αυτοί φιλοξενήθηκαν σε ένα πρόχειρο καταυλισμό της Ειδομένης, μία δομή τελούσα υπό την διαχείριση μη κυβερνητικών οργανώσεων, και ιδιαίτερα των Γιατρών χωρίς Σύνορα, της ADM Dutch Collectivity και της Praksis. Την εποχή των συμβάντων, ο καταυλισμός αυτός, επίσημης δυναμικότητας 1.500 θέσεων, φιλοξενούσε 13.000 άτομα. Κατά την διανομή φαγητού (το οποίο συνίστατο σε σάντουιτς και σε 8.000 ζεστά γεύματα το βράδυ) και κουβερτών, υπήρχαν μονίμως ουρές. Ο καταυλισμός δεν διέθετε εγκαταστάσεις υγιεινής, γεγονός που είχε ως συνέπεια να καλυφθούν οι γειτονικοί αγροί και δασώδεις περιοχές με περιττώματα. Η απουσία εγκαταστάσεων υγιεινής είχε επίσης ευνοήσει την εμφάνιση ασθενειών (είχαν αναφερθεί περιπτώσεις ηπατίτιδας Α), και, με το συνδυαστικό αποτέλεσμα των βροχών, είχε καταλήξει στον σχηματισμό ενός

έλους το οποίο, συχνά, πλημμύριζε τις σκηνές και τα καταφύγια του καταυλισμού.

11. Στις 31 Μαρτίου 2016, οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2 έως 5, συνοδευόμενοι από την δικηγόρο τους, κ. Κούτρα, μία βοηθό της τελευταίας και έναν άλλο δικηγόρο, ξένης υπηκοότητας, οδηγήθηκαν, με έξοδα των τελευταίων, στην Αθήνα, στην Κεντρική Υπηρεσία Ασύλου, προκειμένου να καταθέσουν μία αίτηση χορήγησης ασύλου. Την ίδια ημέρα, το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης κλήθηκε να βρει μία κατάλληλη δομή φιλοξενίας, γεγονός που αποδείχθηκε αδύνατον, διότι όλες οι υφιστάμενες δομές για ανηλίκους ήταν πλήρεις. Οι εν λόγω προσφεύγοντες πέρασαν τότε την νύχτα σε ένα πάρκο και στην συνέχεια φιλοξενήθηκαν σε μία δομή με την ονομασία «το σπίτι των μεταναστών», η οποία ευρίσκεται στο κέντρο της Αθήνας και όπου τους έδιναν φαγητό.

12. Στις 5 Απριλίου 2016, η Κεντρική Υπηρεσία Ασύλου ζήτησε από την κ. Κούτρα να οδηγήσει τους πιο πάνω αναφερόμενους πρόσφυγες στον καταυλισμό προσφύγων της Μαλακάσας, έναν καταυλισμό ο οποίος χρησίμευε ως χώρος επείγουσας φιλοξενίας, τελεί υπό την διαχείριση του ελληνικού στρατού και ευρίσκεται σε απόσταση οδήγησης μιας ώρας από την Αθήνα. Βάσει των συμβουλών της κ. Κούτρα, οι ανήλικοι αρνήθηκαν να μεταβούν στον καταυλισμό αυτό για τον λόγο ότι οι συνθήκες διαβίωσης σε αυτόν ήταν ασύμβατες με το ευάλωτο της κατάστασής τους και το καθεστώς τους ως καταγεγραμμένων αιτούντων άσυλο. Σύμφωνα με την Κυβέρνηση, οι ενδιαφερόμενοι αναζητήθηκαν από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης στο «σπίτι των μεταναστών», αλλά δεν βρέθηκαν εκεί.

13. Αφού ενημερώθηκε για την περίπτωση των εν λόγω προσφευγόντων, ο εισαγγελέας ανηλίκων συνάντησε την δικηγόρο τους, κ. Κούτρα, στις 11 Απριλίου 2016.

14. Την αρχή του μηνός Μαΐου 2016, οι εν λόγω προσφεύγοντες εγκαταστάθηκαν σε ένα ξενοδοχείο υπό κατάληψη που ευρίσκεται στο κέντρο της Αθήνας, το City Plaza, στο οποία αλληλέγγυες οργανώσεις προσέφεραν φαγητό

και ψυχολογική υποστήριξη. Εκεί είχαν ένα δωμάτιο με ένα κρεβάτι και ένα μπάνιο.

15. Στις 25 Ιουλίου 2016, οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 3 έως 5 παρουσιάστηκαν στην Κεντρική Υπηρεσία Ασύλου για συνέντευξη. Εν τούτοις, η συνέντευξη δεν έλαβε χώρα εξαιτίας της απουσίας διερμηνέως.

16. Την ίδια ημέρα, οι πιο πάνω αναφερόμενοι προσφεύγοντες παρουσιάστηκαν στην δομή για ασυνόδευτους ανηλίκους «Φάρος», ένα ίδρυμα που λειτουργεί υπό την επίβλεψη της Πρεσβείας της Νορβηγίας και της Διεθνούς Οργάνωσης για την Μετανάστευση. Κατ'αυτούς, η καθημερινότητα των ανηλίκων που φιλοξενούνται στην δομή αυτή είναι η ακόλουθη: οι ενδιαφερόμενοι σηκώνονται στις 8 η ώρα, παίρνουν το πρωινό τους και περνούν την ημέρα στον πρώτο όροφο του κτηρίου, όπου μπορούν να δουν τηλεόραση, να παίξουν πινγκ πονγκ και να παρακολουθήσουν μαθήματα ελληνικής γλώσσας μία φορά την εβδομάδα. Πάντοτε σύμφωνα με τους ενδιαφερόμενους, κατά την διάρκεια της παραμονής τους στην δομή αυτή πεινούσαν διαρκώς διότι η σίτιση ήταν κακής ποιότητας και σερβιριζόταν σε μικρές ποσότητες, έτρωγαν κρέας ή ψάρι μία φορά την εβδομάδα, το δε βραδινό φαγητό περιελάμβανε μόνον τα υπολείμματα του μεσημεριανού γεύματος.

17. Στις 29 Ιουλίου 2016, ο προσφεύγων με τον αριθμό 5 μετέβη στο νοσοκομείο Ευαγγελισμός, όπου οι ιατροί διέγνωσαν φυματιώδη πλευρίτιδα. Παρέμεινε στο νοσοκομείο μέχρι τις 12 Αυγούστου 2016, λαμβάνοντας καθημερινά ενδοφλέβιες ενέσεις αντιβιοτικών. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του ενδιαφερομένου, ελλείπει διερμηνέως στην διάθεσή του μέσα στο νοσοκομείο, δεν μπόρεσε να επικοινωνήσει με τους ιατρούς κατά την παραμονή του στο ίδρυμα αυτό και δεν έλαβε γνώση του προβλήματος από το οποίο υπέφερε παρά μόνον την τελευταία ημέρα της νοσηλείας του. Στις 12 Αυγούστου 2016, ο πιο πάνω αναφερόμενος προσφεύγων επέστρεψε στην δομή «Φάρος». Μετά από ενέργειες τις οποίες ανέλαβε η κ. Κούτρα, αυτός μετέβη εκ νέου στο νοσοκομείο στις 30 Αυγούστου 2016, για συμπληρωματικές εξετάσεις που έδειξαν μία βελτίωση της κατάστασής του.

18. Οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 3 και 4 μετήχθησαν από την πλευρά τους στις 19 Αυγούστου 2016, χωρίς προειδοποίηση, στην ειδική δομή για ασυνόδευτους ανήλικους «Μέλλον», η οποία ευρίσκεται στην συνοικία Μοσχάτο της Αθήνας και τελεί υπό την διαχείριση της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες («η ΥΑΠ»). Σύμφωνα με τους προσφεύγοντες αυτούς, η ακαθαρσία των χώρων ήταν ανυπόφορη, η σίτιση ήταν πολύ κακής ποιότητας, τα σερβίτσια ήταν ανεπαρκή (δέκα πιάτα για εκατό ενοίκους), και μοιράζονταν το δωμάτιό τους με άλλα πρόσωπα, μεταξύ των οποίων άτομα ηλικίας μεγαλύτερης των 30 ετών τα οποία ετοίμαζαν ναρκωτικά ή έφερναν γυναίκες για να περάσουν την νύχτα. Οι δύο πιο πάνω αναφερόμενοι προσφεύγοντες αποφάσισαν να εγκαταλείψουν την δομή αυτή, χωρίς να ειδοποιήσουν τους υπεύθυνους του ιδρύματος, και, στις 21 Αυγούστου 2016, επέστρεψαν στο ξενοδοχείο City Plaza.

19. Στις 18 Σεπτεμβρίου 2016, με διαταγή του εισαγγελέως ανηλίκων, ο προσφεύγων με τον αριθμό 3 μετήχθη στο νοσοκομείο για μία εξέταση η οποία στόχευε στον καθορισμό της ηλικίας του. Στις 20 Οκτωβρίου 2016, ο ίδιος εισαγγελέας διέταξε τον προσφεύγοντα αυτόν να εγκαταλείψει αμέσως την δομή «Φάρος» για τον λόγο ότι η πιο πάνω εξέταση είχε δείξει ότι η ηλικία του ήταν 19 ετών περίπου. Μετά από μία παρέμβαση της κ. Κούτρα, ο προσφεύγων αυτός μπόρεσε να παραμείνει στην δομή αυτή. Σύμφωνα με την Κυβέρνηση, ο ενδιαφερόμενος τοποθετήθηκε στην συνέχεια σε μία δομή με την ονομασία «Γιατροί του Κόσμου».

20. Στις 5 Δεκεμβρίου 2016, ο προσφεύγων με τον αριθμό 4 συνελήφθη από αστυνομικούς και, λόγω του ότι ήταν ανήλικος, τέθηκε επί πέντε ημέρες υπό «προστατευτική φύλαξη», στην αρχή για μία νύχτα στο αστυνομικό τμήμα του Αγίου Στεφάνου και στην συνέχεια σε ένα κελί της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής, όπου ήταν κλεισμένος όλη την ημέρα. Σύμφωνα με τον προσφεύγοντα αυτόν, η σίτιση του συνίστατο σε δύο σάντουιτς την ημέρα, του επιτρεπόταν να πάει στην τουαλέτα δύο φορές την ημέρα και, για να πει νερό, έπρεπε να απευθυνθεί σε έναν αστυνομικό ο οποίος του έφερνε ένα ποτήρι μία ώρα αργότερα. Στην διάρκεια αυτών των οκτώ ημερών, ο ενδιαφερόμενος φέρεται να μην μπόρεσε να κάνει ντους και να κοιμόταν πάνω σε ένα πολύ

βρόμικο στρώμα και με μία πολύ βρόμικη κουβέρτα. Μετά το διάστημα αυτό, και αφού είχε χάσει τέσσερα κιλά, φέρεται να επέστρεψε στον δρόμο.

21. Όσον αφορά τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 2, τον Ιούλιο 2016, κρύφθηκε κάτω από ένα φορτηγό και επιχείρησε να περάσει στην Ιταλία, με πλοίο, από το λιμάνι της Πάτρας. Αφού συνελήφθη από ιταλούς αστυνομικούς, παραδόθηκε στους έλληνες αστυνομικούς και τέθηκε υπό «προστατευτική φύλαξη» στις 21 Ιουλίου 2016 στο αστυνομικό τμήμα του λιμανιού της Ηγουμενίτσας. Στις 4 Αυγούστου, επιχείρησε να αυτοκτονήσει έχοντας κρεμαστεί μέσα στο κελί του. Αφού σώθηκε την τελευταία στιγμή, μετήχθη έχοντας απολέσει τις αισθήσεις του στο ιατρικό κέντρο της Ηγουμενίτσας και εξετάστηκε από παιδοψυχίατρο, ο οποίος βεβαίωσε ότι ο νεαρός παρουσίαζε συμπτώματα κατάθλιψης τα οποία εμφανίστηκαν στην αρχή της κράτησής του στην Ηγουμενίτσα και επιδεινώθηκαν εξαιτίας της συνέχισης της κράτησής του. Στην συνέχεια, ο ενδιαφερόμενος τοποθετήθηκε, πάντοτε υπό το καθεστώς της «προστατευτικής φύλαξης», σε άλλο αστυνομικό τμήμα, ήτοι εκείνο των Φιλιάτων, προκειμένου να τεθεί υπό αυξημένη επιτήρηση εκ μέρους των αστυνομικών, αλλά φέρεται να συνέχισε να προσπαθεί να δώσει τέλος στην ζωή του.

22. Στις 6 Αυγούστου 2016, αφού εντόπισε τον προσφεύγοντα αυτόν, η κ. Κούτρα ήλθε σε επαφή με τον εισαγγελέα Ηγουμενίτσας και του ζήτησε να τοποθετήσει τον ενδιαφερόμενο σε ένα ειδικευμένο νοσοκομείο. Ο εισαγγελέας αρνήθηκε να κάνει δεκτό το αίτημα αυτό για τον λόγο ότι ο ανήλικος «υπαγόταν στην δικαιοδοσία της αστυνομίας». Στις 18 Αυγούστου 2016, η κ. Κούτρα κατόρθωσε να εξεύρει μία θέση σε μία δομή φιλοξενίας της οργάνωσης Άρσις στην Θεσσαλονίκη και ενημέρωσε σχετικά τον εισαγγελέα. Ο τελευταίος ενέκρινε την μεταφορά μόλις στις 25 Αυγούστου 2016, ήτοι μία εβδομάδα αργότερα, ενώ ο πιο πάνω αναφερόμενος προσφεύγων είχε περάσει 34 ημέρες κράτησης μέσα σε ένα κελί. Ως προς τούτο, η Κυβέρνηση αναφέρει ότι ο εν λόγω προσφεύγων καταλάμβανε μόνος του ένα κελί μεγαλύτερο των 10 τετραγωνικών μέτρων και ότι μπορούσε, όταν το επιθυμούσε, να εγκαθίσταται στο γραφείο του αξιωματικού υπηρεσίας, αλλά πάντως δεν είχε την άδεια να εξέλθει του κτηρίου.

23. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 3 και ο προσφεύγων με τον αριθμό 2 επέτυχαν να λάβουν το καθεστώς του πρόσφυγα με μία απόφαση της 24 Οκτωβρίου 2016 και μία απόφαση της 24 Ιανουαρίου 2017, αντίστοιχα.

Όσον αφορά τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 5, στις 25 Νοεμβρίου 2016, αυτός ζήτησε το ευεργέτημα της οικογενειακής επανένωσης με τον θείο και την θεία του, οι οποίοι κατοικούσαν στην Γερμανία, από την περιφερειακή υπηρεσία ασύλου της Θεσσαλονίκης, υποβάλλοντας έγγραφα σε στήριξη του αιτήματός του.

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

24. Το άρθρο του προεδρικού διατάγματος 141/1991 για τις αρμοδιότητες των οργάνων και τις ενέργειες του προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και για τα ζητήματα οργάνωσης των υπηρεσιών προβλέπει ότι:

«1. Σε προστατευτική φύλαξη τίθενται πρόσωπα τα οποία, λόγω ηλικίας ή ψυχικής ή πνευματικής κατάστασης στην οποία βρίσκονται, είναι επικίνδυνα στη δημόσια τάξη ή εκθέτουν τον εαυτόν τους σε κίνδυνο.

2. Σε προστατευτική φύλαξη τίθενται, μέχρι την παράδοσή τους στους οικείους τους, ιδίως:

α. Ανήλικοι, που εκούσια ή ακούσια, έχουν εξαφανιστεί.

(...)

3. Η προστατευτική φύλαξη δεν θεωρείται σύλληψη υπαγόμενη στις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

4. Τα πρόσωπα που τίθενται σε προστατευτική φύλαξη δεν κλείνονται στο κρατητήριο, εκτός αν δεν μπορεί να αποτραπούν με άλλο τρόπο οι κίνδυνοι που προκαλούν στον εαυτό τους (...).

5. Για τη θέση προσώπου σε προστατευτική φύλαξη συντάσσεται έκθεση που υποβάλλεται στον Εισαγγελέα πλημμελειοδικών (...). Στην έκθεση αναγράφονται εκτός των άλλων ο λόγος της προστατευτικής φύλαξης και ο χρόνος έναρξης και λήξης αυτής.

25. Το άρθρο 13 § 5 β) του προεδρικού διατάγματος 114/2010, με τον τίτλο «Καθεστώς του πρόσφυγα: ενιαία διαδικασία εφαρμοστέα στους αλλοδαπούς και τους ανιθαγενείς», το οποίο μετέφερε στην ελληνική έννομη τάξη την οδηγία του Συμβουλίου αριθ. 2005/85/EK της 1^{ης} Δεκεμβρίου 2005, έχει ως εξής κατά τα σχετικά προς την παρούσα υπόθεση τμήματά του:

«6. Στις περιπτώσεις κράτησης αιτούντων, οι αρμόδιες αρχές (...) εφαρμόζουν τα ακόλουθα:

β. Αποφεύγουν την κράτηση των ανήλικων. Ανήλικοι που έχουν χωριστεί από τις οικογένειες τους και ασυνόδευτοι ανήλικοι κρατούνται μόνο για το απαραίτητο χρόνο έως την ασφαλή παραπομπή τους σε κατάλληλες δομές φιλοξενίας ανηλίκων.

26. Ο νόμος 3907/2011, υπό τον τίτλο «Υπηρεσία ασύλου και πρώτης υποδοχής, επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων προσώπων, άδεια παραμονής, κλπ.» τέθηκε σε ισχύ στις 26 Ιανουαρίου 2011. Μεταφέρει στην ελληνική έννομη τάξη την οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου αριθ. 2008/115/EK της 16 Δεκεμβρίου 2008 σχετικά με τους κοινούς κανόνες και τις διαδικασίες που εφαρμόζονται μέσα στα Κράτη μέλη για την επιστροφή παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών. Ο νόμος αυτός προβλέπει στο άρθρο του 32 ότι:

«1. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι (...) κρατούνται, ως έσχατη λύση, (...) και για το ελάχιστο απαιτούμενο χρονικό διάστημα.

(...)

4. Στους ασυνόδευτους ανήλικους παρέχεται κατά το δυνατόν κατάλυμα σε ιδρύματα τα οποία διαθέτουν προσωπικό και εγκαταστάσεις που λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες προσώπων της ηλικίας τους.

5. Τα βέλτιστα συμφέροντα του παιδιού λαμβάνονται πρωτίστως υπόψη κατά την κράτηση ανηλίκων σε αναμονή απομάκρυνσης.

III. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ

27. Η Απόφαση 1810(2011) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τα προβλήματα που συνδέονται με την άφιξη, την παραμονή και την επιστροφή ασυνόδευτων παιδιών στην Ευρώπη ορίζει ειδικότερα:

«5. Η Συνέλευση είναι πεπεισμένη ότι η προστασία των παιδιών, και όχι ο έλεγχος της μετανάστευσης, θα έπρεπε να ήταν η κινητήρια αρχή των Κρατών έναντι των ασυνόδευτων παιδιών. Μέσα σε αυτό το πνεύμα, ορίζει το σύνολο των πιο κάτω 15 κοινών αρχών τις οποίες τα Κράτη μέλη καλούνται να τηρούν και να υλοποιούν ενεργώντας σε συνεργασία:

5.1. τα ασυνόδευτα παιδιά πρέπει να τυγχάνουν μεταχείρισης πρώτα απ'όλα ως παιδιά και όχι ως μετανάστες,

5.2. το ανώτερο συμφέρον του παιδιού πρέπει να υπερέχει σε όλες τις αποφάσεις οι οποίες λαμβάνονται σχετικά με αυτό, όποια και αν είναι η κατάσταση του σε σχέση με τους κανόνες για την μετανάστευση ή την παραμονή,

(...)

5.5. κάθε ασυνόδευτο παιδί θα πρέπει να τίθεται αμέσως υπό την ευθύνη ενός κηδεμόνα εντεταλμένου να εγγυάται το ανώτερο συμφέρον του. (...)

5.6. μία νομική, κοινωνική και ψυχολογική συνδρομή θα πρέπει να προσφέρεται χωρίς καθυστέρηση στα ασυνόδευτα παιδιά. Θα πρέπει να τα πληροφορήσει αμέσως μετά την άφιξή ή την σύλληψή τους, ατομικά, σε μία γλώσσα και υπό μορφή που μπορούν να καταλάβουν, σχετικά με το δικαίωμά τους να προστατεύονται και να υποστηρίζονται, συμπεριλαμβανομένου και του δικαιώματός τους να ζητήσουν άσυλο ή άλλες μορφές διεθνούς προστασίας, καθώς και σχετικά με τις αναγκαίες διαδικασίες και τις συνέπειές τους,

(...)

5.8. η πρόσβαση στις διαδικασίες ασύλου και διεθνούς προστασίας πρέπει να εξασφαλίζεται χωρίς όρους στο σύνολο των ασυνόδευτων παιδιών. Θα πρέπει να θεσπιστεί ένα εναρμονισμένο σύστημα ασύλου προσαρμοσμένο στο παιδί, το οποίο ενσωματώνει διαδικασίες που

λαμβάνουν υπόψη τις πρόσθετες δυσκολίες που μπορούν να αντιμετωπίσουν τα παιδιά για να υπερβούν τα τραύματά τους και να διηγηθούν κατά τρόπο συνεκτικό αυτά που έζησαν και τις εμπειρίες τους ειδικών διώξεων κατά παιδιών. Οι αιτήσεις ασύλου οι οποίες κατατίθενται από παιδιά θα πρέπει να αντιμετωπίζονται κατά προτεραιότητα και εντός της πλέον σύντομης δυνατής προθεσμίας, αφήνοντας ταυτόχρονα σε αυτά επαρκή χρόνο προκειμένου να κατανοήσουν την διαδικασία και να ετοιμαστούν γι'αυτήν. Εκτός από τον κηδεμόνα, όλα τα ασυνόδευτα παιδιά θα πρέπει να εκπροσωπούνται στις διαδικασίες από έναν δικηγόρο ο οποίος τίθεται δωρεάν στην διάθεσή τους από το Κράτος και να μπορούν να προσφύγουν κατά των αποφάσεων που αφορούν το αίτημα προστασίας τους ενώπιον ενός δικαστηρίου,

5.9. η κράτηση ασυνόδευτων παιδιών για λόγους συνδεόμενους με την μετανάστευση δεν μπορεί να είναι ανεκτή. Θα πρέπει να αντικαθίσταται από κατάλληλες διατάξεις υποστήριξης, κατά προτίμηση με την τοποθέτηση σε μία οικογένεια, κατά τρόπο ώστε να εξασφαλίζονται στα παιδιά οι κατάλληλες για τις ανάγκες τους συνθήκες ζωής κατά την διάρκεια του κατάλληλου χρονικού διαστήματος. Εφόσον φιλοξενούνται σε κέντρα, τα παιδιά πρέπει να είναι χωρισμένα από τους ενήλικους.

(...)

5.12. η εξεύρεση μιας βιώσιμης λύσης πρέπει να είναι ο απώτατος στόχος ήδη από την πρώτη επαφή με το ασυνόδευτο παιδί. Θα πρέπει ειδικότερα να αναζητηθούν, μετά από αίτημα του παιδιού ή του κηδεμόνα του – εφόσον αυτό δεν παρουσιάζει κανένα κίνδυνο και δεν εκθέτει την οικογένεια σε κίνδυνο -, μέλη της οικογένειάς του, να πραγματοποιηθεί μία εξατομικευμένη αξιολόγηση του ανωτέρου συμφέροντος του παιδιού, με την μελέτη σε ισότιμη βάση όλες τις πιθανές επιλογές βιώσιμης λύσης. Η τελευταία αυτή μπορεί να είναι η ένταξη του παιδιού μέσα στην χώρα υποδοχής, η οικογενειακή επανένωση σε μία τρίτη χώρα ή η επιστροφή και η επανένταξη στην χώρα προέλευσης. (...)

5.13. η πρόσβαση σε μία κατάλληλη στέγη, στην εκπαίδευση, στην επαγγελματική κατάρτιση και σε υγειονομική περίθαλψη πρέπει να εξασφαλίζεται σε όλα τα ασυνόδευτα παιδιά, όποιο και αν είναι το καθεστώς τους του μετανάστη, υπό τις ίδιες συνθήκες με τα παιδιά υπηκόους της χώρας υποδοχής. Τα ασυνόδευτα παιδιά θα πρέπει επίσης να μπορούν να απολαμβάνουν ολοκληρωμένων προγραμμάτων παιδικής προστασίας. Τα προγράμματα αυτά θα πρέπει, ανάλογα με την περίπτωση, να λαμβάνουν υπόψη τις συναισθηματικές ανάγκες τους μετά από ένα τραύμα και, εκτός από την ψυχολογική υποστήριξη η οποία πρέπει να προσφέρεται χωρίς καθυστέρηση (βλέπε παράγραφο 5.6), θα πρέπει να περιλαμβάνει μέτρα όπως μία στοχευμένη σχολική υποστήριξη, μία τοποθέτηση σε ανάδοχη οικογένεια ή σε εξειδικευμένο ίδρυμα ή μία βοήθεια ένταξης για τα ανάπηρα παιδιά.

5.14. οι δυνατότητες οικογενειακής επανένωσης θα πρέπει να επεκτείνονται πέραν της χώρας προέλευσης και να εξετάζονται μέσα από μία ανθρωπιστική προοπτική και εξετάζοντας τις οικογενειακές σχέσεις με την ευρεία έννοια μέσα στην χώρα υποδοχής και σε τρίτες χώρες με βάση την αρχή του ανώτερου συμφέροντος του παιδιού. (...)»

IV. ΟΙ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

28. Στην από 26 Σεπτεμβρίου 2017 έκθεσή της, η οποία εκπονήθηκε μετά από δύο επισκέψεις στην Ελλάδα, από τις οποίες η πρώτη έλαβε χώρα από τις 13 μέχρι τις 18 Απριλίου 2016 και η δεύτερη από τις 19 μέχρι τις 25 Ιουλίου 2016, η CPT (Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων) υπογράμμισε ότι η πρακτική η οποία συνίστατο στην θέση υπό κράτηση στα αστυνομικά τμήματα, με σκοπό «προστασίας», επί περισσότερες ημέρες, ακόμη και εβδομάδες, των ασυνόδευτων ή χωρισμένων ανηλίκων χωρίς καμία ψυχολογική ή κοινωνική βοήθεια ή υποστήριξη ήταν απαράδεκτη. Εξέθεσε ότι η καλή κατάσταση των ανηλίκων θα πρέπει να είναι πρωταρχικής σημασίας, γεγονός το οποίο, εξ ορισμού, θα έπρεπε να αποκλείει οποιαδήποτε στέγαση σε αστυνομικά τμήματα ή σε σταθμούς συνοριοφυλάκων.

29. Στις 19 Φεβρουαρίου 2019, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων των απάνθρωπων ή εξευτελιστικών ποινών ή μεταχείρισης (CPT) δημοσίευσε την έκθεση της τελευταίας επίσκεψής της στην Ελλάδα, η οποία έλαβε χώρα από τις 10 μέχρι τις 19 Απριλίου 2018.

30. Στην έκθεση αυτή, η CPT σύστησε μία ακόμη φορά στις ελληνικές αρχές να αυξήσουν σημαντικά τον αριθμό των ανοικτών (ή ημι-ανοικτών) εστιών οι οποίες προορίζονται στους μεμονωμένους ανήλικους και να επανεξετάσουν πλήρως την πολιτική τους σχετικά με την κράτηση των μεμονωμένων ανηλίκων, είτε πρόκειται για σκοπούς υποδοχής και αναγνώρισης είτε περί «προστασίας». Η CPT τους σύστησε να παύσουν να κρατούν ασυνόδευτα παιδιά μέσα σε κέντρα υποδοχής και αναγνώρισης, σε χώρους κράτησης που προορίζονται για τους μετανάστες σε παράνομη κατάσταση, σε αστυνομικά τμήματα και σε σταθμούς συνοριοφυλάκων.

31. Εξάλλου, στην από 26 Απριλίου 2016 έκθεσή του, η οποία δημοσιεύθηκε μετά από μία επίσκεψη στον χώρο της Ειδομένης τον Μάρτιο 2016, ο Ειδικός Εκπρόσωπος του Γενικού Γραμματέως του Συμβουλίου της Ευρώπης για την μετανάστευση και τους πρόσφυγες δήλωσε σοβαρά ανήσυχος για την κατάσταση περισσότερων από 13.000 ατόμων που είναι συγκεντρωμένα στον χώρο αυτό, περισσότερα από 8.000 των οποίων ήταν γυναίκες και παιδιά. Τόνισε ότι οι ελληνικές αρχές εξέφρασαν την επιθυμία να κλείσουν αυτόν τον πρόχειρο καταυλισμό το νωρίτερο δυνατόν. Προσέθεσε ότι, παρά τις προσπάθειες οι οποίες αναπτύχθηκαν από την ΥΑΠ και πολλές μη κυβερνητικές οργανώσεις, και ιδίως τους Γιατρούς Χωρίς Σύννορα, για να απαλύνουν την ταλαιπωρία των ατόμων που στρατοπέδευαν στην Ειδομένη, η κατάσταση των τελευταίων στον χώρο ήταν τέτοια που ήταν δύσκολο να μην συμφωνήσει κανείς με την προσέγγιση των αρχών.

32. Σε μία έκθεση για τις συνθήκες διαβίωσης στα στρατόπεδα προσφύγων της Βόρειας Ελλάδας, η οποία εκπονήθηκε στην βάση διαθέσιμων πληροφοριών στις 21 Μαρτίου 2016, η μη κυβερνητική οργάνωση “Hellenic Action for Human Rights” περιέγραψε την κατάσταση που επικρατούσε στο στρατόπεδο της Ειδομένης. Αυτή ανέφερε τα ακόλουθα: οι κρατικές αρχές ήταν απύσυχες από το

στρατόπεδο, με εξαίρεση κάποιους αστυνομικούς οι οποίοι επέβλεπαν τα τελευταία εκατό μέτρα μέχρι τα σύνορα. Είχαν αναφερθεί πολλά περιστατικά και η ασφάλεια των ατόμων δεν προστατευόταν. Η αστυνομία δεν επέτρεπε στα ταξί να προσεγγίσουν το στρατόπεδο, γεγονός που προσέθετε πίεση στα άτομα, τα οποία, ενώ ήταν εξαντλημένα, προσπαθούσαν να προμηθευτούν προϊόντα πρώτης ανάγκης. Προκειμένου να ζεσταθούν, οι διαμένοντες έκαιγαν ξύλο, απορρίμματα ή πλαστικό. Η ΥΑΠ, ιατροί και εθελοντές οι οποίοι μαγείρευαν για τους πρόσφυγες ήταν οι μόνοι που παρείχαν βοήθεια (η οποία διανεμόταν τυχαία) σε άτομα απελπισμένα, εξαντλημένα και ασθενή (μεταξύ των οποίων ηλικιωμένους και παιδιά μικρής ηλικίας) τα οποία διαβιούσαν υπό κακές συνθήκες.

33. Στην έκθεσή της, η οργάνωση αυτή ανέφερε ότι ο αριθμός των ατόμων μέσα στο στρατόπεδο ανερχόταν σε 10.500 στις 18 Μαρτίου 2016. Ανέφερε επίσης τα ακόλουθα: η σίτιση, ανεπαρκής, χορηγούνταν από εθελοντές, ο αριθμός των βρυσών με τρεχούμενο νερό και των τουαλετών ήταν ανεπαρκής, η μεγάλη πλειοψηφία των ατόμων κοιμόταν μέσα σε σκηνές χωρίς θέρμανση ή μέσα σε πρόχειρα καταλύματα ή δεν είχαν κανένα κατάλυμα, ενώ περιπτώσεις ηπατίτιδας Α, διάρροιας και δυσεντερίας είχαν κάνει την εμφάνισή τους.

34. Τέλος, σύμφωνα με τις δηλώσεις του εκπροσώπου τύπου των Γιατρών Χωρίς Σύνορα, ελλείπει ενός επαρκούς αριθμού τουαλετών και ντους, πολλά άτομα έκαναν τις ανάγκες τους στους αγρούς, όταν δε έβρεχε, τα περιττώματα απλώνονταν παντού, κάτι που ήταν ιδιαίτερα επικίνδυνο για τα παιδιά που έπαιζαν στο χώμα.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

Ι. ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

35. Στις από 9 Φεβρουαρίου 2017 παρατηρήσεις της, οι οποίες κατατέθηκαν σε απάντηση εκείνων των προσφευγόντων, η Κυβέρνηση αναφέρεται στο περιεχόμενο ενός εγγράφου με ημερομηνία 11 Οκτωβρίου 2016 το οποίο εστάλη από την εισαγγελία Αθηνών στον αντιπρόσωπό της, σχετικά με τις καταθέσεις οι οποίες έγιναν από ορισμένους από τους προσφεύγοντες στην Εισαγγελία. Έτσι, σύμφωνα με το έγγραφο αυτό, ο προσφεύγων με τον αριθμό 3 δήλωσε ότι δεν

αναγνώριζε την υπογραφή του στην εξουσιοδότηση που παρουσιάστηκε από την δικηγόρο του, κ. Κούτρα, στο Δικαστήριο. Όσον αφορά τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 4 και 5, αυτοί φέρονται να αναγνώρισαν τις υπογραφές τους, αλλά φέρονται να βεβαίωσαν ότι δεν γνωρίζουν ούτε την ιδιότητα της κ. Κούτρα ούτε το περιεχόμενο των εξουσιοδοτήσεων που υπέγραψαν. Φέρονται να δήλωσαν ότι πίστευαν ότι επρόκειτο για μία αγαθοεργή οργάνωση η οποία τους είχε ζητήσει να υπογράψουν τις εξουσιοδοτήσεις αυτές. Λαμβανομένων υπόψη των καταθέσεων των τριών αυτών προσφευγόντων, η Κυβέρνηση αμφισβητεί τις εξουσιοδοτήσεις που κατατέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου από την κ. Κούτρα, καλεί δε το Δικαστήριο να ζητήσει από τους προσφεύγοντες αυτούς να υποβάλουν πρόσφατες εξουσιοδοτήσεις με τις οποίες θα νομιμοποιούν την δικηγόρο αυτήν να τους εκπροσωπήσει.

36. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι προσφεύγοντες προσκόμισαν δύο φορές ενώπιον του εξουσιοδοτήσεις που νομιμοποιούν την κ. Κούτρα να τους εκπροσωπήσει: την πρώτη φορά με την ευκαιρία της κατάθεσης των αιτήσεών τους για εφαρμογή του άρθρου 39 του κανονισμού και την δεύτερη με την αποστολή του εντύπου της προσφυγής τους. Σημειώνει επίσης ότι η κ. Κούτρα έχει αναλάβει την εκπροσώπηση των προσφευγόντων σε εθνικό επίπεδο για την διεκπεραίωση όλων των διαβημάτων που τους αφορούσαν είτε σχετικά με την κατάθεση των αιτημάτων τους χορήγησης ασύλου είτε σχετικά με την μεταφορά τους σε δομές φιλοξενίας για ανηλίκους ή, για τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 5, στο νοσοκομείο Ευαγγελισμός. Κάτω από τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο εκτιμά ελάχιστα πειστικό τον ισχυρισμό σύμφωνα με τον οποίο οι προσφεύγοντες, οι οποίοι ήταν έφηβοι ηλικίας 14 έως 17 ετών την εποχή των συμβάντων, θα μπορούσαν να έχουν αμφιβολίες ως προς το επάγγελμα της εκπροσώπου τους και την πρόθεσή της να καταθέσει μία προσφυγή ενώπιον του.

37. Η προσφυγή έχει επομένως κατατεθεί εγκύρως και, συνεπώς, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν είναι αναγκαίο να ζητηθεί από τους ενδιαφερόμενους να προσκομίσουν νέες εξουσιοδοτήσεις.

II. ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Α. Επί της επικαλούμενης παραβίασης του άρθρου 3 της Σύμβασης

38. Οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 1 και 2 παραπονούνται για τις συνθήκες διαβίωσής τους στα αστυνομικά τμήματα Πολυκάστρου και Φιλιάτων, όπου αυτοί είχαν τοποθετηθεί υπό το καθεστώς της «προστατευτικής φύλαξης». Ωσαύτως, οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2 έως 5 παραπονούνται για τις συνθήκες διαβίωσής τους στον καταυλισμό της Ειδομένης. Όλοι τους επικαλούνται μία παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθή εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχείρισιν απανθρώπους ή εξευτελιστικάς.»

1. Επί του παραδεκτού

39. Διαπιστώνοντας ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης και ότι δεν προσκρούει κατά τα λοιπά σε κάποιο άλλο λόγο απαραδέκτου, το Δικαστήριο την κηρύσσει παραδεκτή.

2. Επί της ουσίας

α) Επιχειρήματα των διαδίκων και θέση του τρίτου παρεμβαίνοντος Statewatch

i. Οι προσφεύγοντες

40. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 1 ισχυρίζεται ότι κρατήθηκε μαζί με τρεις ανήλικους σύριους μέσα σε ένα μικρό κελί το οποίο φέρεται να στερούνταν καθαρού αέρα και απ'όπου φέρεται να μην μπορούσε να βγει. Αναφέρει επίσης ότι η σίτιση ήταν ακατάλληλη και ότι δεν του χορηγήθηκε καμία ψυχολογική ή ιατρική υποστήριξη. Προσθέτει ότι τα μόνα στηρίγματά του ήταν ένας εθελοντής της ολλανδικής συλλογικότητας ADM, ο οποίος φέρεται να τον επισκέφθηκε μερικές φορές, και ένα άτομο από μία ελληνική μη κυβερνητική οργάνωση η οποία υποδέχεται ανήλικους σε κατάλληλες δομές. Τονίζει ότι, σύμφωνα με τα λεγόμενα του ατόμου αυτού, οι σύριοι ανήλικοι είχαν προτεραιότητα στην τοποθέτηση σε τέτοιες δομές.

41. Οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2 έως 5 περιγράφουν τις συνθήκες διαβίωσής τους μέσα στον καταυλισμό της Ειδομένης ως εξής: διέμεναν σε μία σκηνή χωρίς σκληρό δάπεδο το οποίο, κατά συνέπεια, δεν τους εξασφάλιζε προστασία κατά της βροχής και της λάσπης, δεν τους είχαν δώσει ούτε ρούχα ούτε κουβέρτες, καμία ιατρική περίθαλψη δεν είχε χορηγηθεί στους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2 και 4, παρά το γεγονός ότι ήταν πολύ άρρωστοι, ο αριθμός των τουαλετών ήταν ανεπαρκής, οι γύρω αγροί ήταν καλυμμένοι με περιττώματα, οι τέσσερις εν λόγω προσφεύγοντες δεν είχαν τακτικά πρόσβαση σε σίτιση και, όταν το κατόρθωναν, αυτή ήταν πολύ φτωχή. Υπήρχε μεγάλη έχθρα των προσφύγων μέσα στο στρατόπεδο έναντι των Αφγανών εν γένει. Η έχθρα αυτή είχε ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, την διανομή κουπονιών φαγητού μόνον στους αραβόφωνους, γεγονός που άφηνε τους ομιλούντες φαρσί, μεταξύ των οποίων και τους Αφγανούς, να έχουν πρόσβαση μόνον στην διανομή τροφίμων που οργανωνόταν τα απογεύματα.

ii. Η Κυβέρνηση

42. Η Κυβέρνηση αναφέρει ότι ο προσφεύγων με τον αριθμό 1 είχε τεθεί υπό «προστατευτική φύλαξη» επί 23 ημέρες στο αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου πριν μεταχθεί στην δομή για ασυνόδευτους ανηλίκους «Άρσις» στην Μακρυνίτσα, και ότι ο προσφεύγων με τον αριθμό 2 τέθηκε υπό «προστατευτική φύλαξη» επί 34 ημέρες διαδοχικά στα αστυνομικά τμήματα Ηγουμενίτσας και Φιλιάτων πριν μεταχθεί στην δομή για ασυνόδευτους ανηλίκους «Άρσις» στην Θεσσαλονίκη. Τονίζει ότι αυτός ο τελευταίος προσφεύγων διέμενε μόνος σε ένα κελί μεγαλύτερο των 10 τετραγωνικών μέτρων και ότι μπορούσε, όταν το επιθυμούσε, να εγκατασταθεί στο γραφείο του αξιωματικού υπηρεσίας.

43. Όσον αφορά τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 3 και 4, η Κυβέρνηση εκθέτει ότι αυτοί φιλοξενήθηκαν στην δομή «Μέλλον» στην Αθήνα μέχρι τις 21 Αυγούστου 2016, και στην συνέχεια σε ένα ξενοδοχείο υπό κατάληψη, το City Plaza. Όσον αφορά τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 5, η Κυβέρνηση αναφέρει ότι αυτός φιλοξενήθηκε στην δομή «Φάρος» στην Αθήνα και, αφού ενηλικιώθηκε, στην δομή «Γιατροί του Κόσμου». Εκθέτει επίσης ότι ο προσφεύγων αυτός νοσηλεύθηκε για φυματίωση στο νοσοκομείο Ευαγγελισμός

από τις 30 Ιουλίου μέχρι τις 12 Αυγούστου 2016 και ότι επέστρεψε εκεί στις 2 και 6 Δεκεμβρίου 2016 για συμπληρωματικές εξετάσεις.

44. Τέλος, η Κυβέρνηση αναφέρει ότι, από την 1^η Ιανουαρίου μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 2016, τα αιτήματα τα οποία ελήφθησαν από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης για την τοποθέτηση ασυνόδευτων ανηλίκων σε κατάλληλες δομές ανήλθαν σε 4.007, ενώ κατά την διάρκεια των εννέα πρώτων μηνών του έτους 2015, ο αριθμός αυτός φέρεται να ήταν 1.411. Προσθέτει ότι ο αριθμός των κρεβατιών που ήταν διαθέσιμα μέσα σε τέτοιες δομές ανερχόταν σε 1.047 το 2016 και μόνον σε 477 το 2015.

45. Η Κυβέρνηση δεν κάνει καμία αναφορά στις συνθήκες που επικρατούσαν στον καταυλισμό της Ειδομένης.

iii. Η τρίτη παρεμβαίνουσα Statewatch

46. Η οργάνωση Statewatch εκτιμά ότι η ιδιαίτερα ευάλωτη κατάσταση των ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο, η οποία είναι απόρροια τόσο της ηλικίας τους όσο και της κατάστασής τους ως μεμονωμένων αιτούντων άσυλο απαιτεί την πραγματοποίηση της αξιολόγησης της συμβατότητας προς το άρθρο 3 της Σύμβασης του τρόπου με τον οποίο η Ελλάδα διαχειρίζεται τις δομές φιλοξενίας και μεταχειρίζεται τις αιτήσεις χορήγησης ασύλου. Τονίζει ότι, για να γίνει αυτό, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι υποχρεώσεις που ορίζονται από την Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού, τα οποία φέρονται να περιλαμβάνουν τις αρχές της αποφυγής των διακρίσεων, του ανωτέρου συμφέροντος του παιδιού και του δικαιώματος του τελευταίου για επαρκή υγειονομική περίθαλψη και ένα συγκεκριμένο επίπεδο διαβίωσης, καθώς και διατάξεις σχετικά με την ψυχολογική και φυσική υγεία του παιδιού και με την μορφωτική και συναισθηματική ανάπτυξή του. Σύμφωνα με αυτήν την τρίτη παρεμβαίνουσα, οι σοβαρές ελλείψεις που υπάρχουν στην Ελλάδα ως προς την φύλαξη, την φιλοξενία (συμπεριλαμβανομένης και της προσφυγής στην κράτηση) και την προστασία ασυνόδευτων ανηλίκων και ως προς την επεξεργασία των αιτήσεών τους, όπως αυτές παρατίθενται από τους θεσμούς των Ηνωμένων Εθνών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και από τις μη κυβερνητικές

οργανώσεις, παραμένουν σε έναν βαθμό σοβαρότητας ασύμβατες με το άρθρο 3 της Σύμβασης.

47. Η οργάνωση Statewatch θεωρεί επίσης ότι τα Κράτη που έλαβαν μέρος στην απόφαση του κλεισίματος του δρόμου των δυτικών Βαλκανίων είχαν γνώση ή όφειλαν να έχουν γνώση των σοβαρών συστημικών ελλείψεων που υπήρχαν στην Ελλάδα σχετικά με τους αιτούντες άσυλο και ιδιαίτερα ως προς την φιλοξενία και την φύλαξη των ασυνόδευτων ανηλίκων και την εξέταση των αιτήσεών τους. Κατά την άποψή της, η απαγόρευση στους ασυνόδευτους ανήλικους αιτούντες άσυλο να διέλθουν τα σύνορα των γειτονικών της Ελλάδας χωρών παραβιάζει την υποχρέωση της μη επαναπροώθησης την οποία εγγυάται το διεθνές δίκαιο των προσφύγων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και είναι ασύμβατη προς το άρθρο 3 της Σύμβασης.

β) Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

ι. Επί των αστυνομικών τμημάτων

48. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι είχε την ευκαιρία να δικάσει, σε πολλές περιπτώσεις, υποθέσεις σχετικές με τις συνθήκες φυλάκισης σε χώρους της αστυνομίας προσώπων τα οποία τέθηκαν υπό προσωρινή κράτηση ή κρατούνταν ενόψει της απέλασής τους, και ότι έχει καταλήξει στην παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης στις υποθέσεις αυτές (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Σιάσιος και λοιποί κατά Ελλάδας*, αριθ. 30303/07, 4 Ιουνίου 2009, *Βαφειάδης κατά Ελλάδας*, αριθ. 24981/07, 2 Ιουλίου 2009, *Shunaev κατά Ελλάδας*, αριθ. 8249/07, 29 Οκτωβρίου 2009, *Tabesh κατά Ελλάδας*, αριθ. 8256/07, 26 Νοεμβρίου 2009, *Efemidze κατά Ελλάδας*, αριθ. 33225/08, 21 Ιουνίου 2011, *Ασλάνης κατά Ελλάδας*, αριθ. 36401/10, 17 Οκτωβρίου 2013, *Καβούρης και λοιποί κατά Ελλάδας*, αριθ. 73237/12, §§ 35-40, 17 Απριλίου 2014, και *Tenko κατά Ελλάδας*, αριθ. 7811/15, 21 Ιουλίου 2016). Εκτός από τις ιδιαίτερες ελλείψεις ως προς την κράτηση των ενδιαφερομένων σε έκαστη από τις πιο πάνω αναφερόμενες υποθέσεις, οι οποίες αφορούσαν ιδίως τον υπερπληθυσμό, την έλλειψη εξωτερικού χώρου για περίπατο, την ακαθαρσία και την ποιότητα των γευμάτων, το Δικαστήριο στήριξε την διαπίστωση για παραβίαση του άρθρου 3 στην ίδια την φύση των

αστυνομικών τμημάτων, τα οποία είναι χώροι προορισμένοι να υποδέχονται άτομα για σύντομο χρόνο. Έτσι, κρατήσεις διάρκειας μεταξύ ενός και τριών μηνών θεωρήθηκαν αντίθετες προς το άρθρο 3 (πιο πάνω αναφερόμενη *Σιάσιος και λοιποί*, § 32, πιο πάνω αναφερόμενη *Βαφειάδης*, §§ 35-36, πιο πάνω αναφερόμενη *Shunaev*, § 39, πιο πάνω αναφερόμενη *Tabesh κατά Ελλάδας*, § 43, πιο πάνω αναφερόμενη *Efemidze κατά Ελλάδας*, § 41, πιο πάνω αναφερόμενη *Ασλάνης*, § 39, *Chazaryan κατά Ελλάδας*, αριθ. 76951/12, 16 Ιουλίου 2015, *Πεϊδης κατά Ελλάδας*, αριθ. 728/13, 16 Ιουλίου 2015, *Ali και λοιποί κατά Ελλάδας*, αριθ. 13385/14, §§ 15-20, 7 Απριλίου 2016, *Γραμμοσένης και λοιποί κατά Ελλάδας*, αριθ. 16287/13, §§ 48-50, 30 Μαρτίου 2017, *Ιατρόπουλος και λοιποί κατά Ελλάδας*, αριθ. 23262/13, §§ 37-41, 20 Απριλίου 2017, και *S.Z. κατά Ελλάδας*, αριθ. 66702/13, §§ 38-42, 21 Ιουνίου 2018). Το Δικαστήριο σημειώνει ότι στην υπόθεση *Τσαρπέλας κατά Ελλάδας* (αριθ. 74884/13, §§ 48-50, 26 Απριλίου 2018), είχε καταλήξει στην διαπίστωση της παραβίασης του άρθρου 3 της Σύμβασης για μία διάρκεια κράτησης είκοσι επτά ημερών, δεδομένης της ευάλωτης κατάστασης του προσφεύγοντος, η οποία συνδεόταν ειδικότερα με το γεγονός ότι αυτός είχε ακρωτηριαστεί στο δεξιό κατώτερο σκέλος και χρησιμοποιούσε δεκανίκια για να μετακινηθεί. Το Δικαστήριο έχει μάλιστα καταλήξει στην παραβίαση του άρθρου 3 για μία διάρκεια κράτησης μερικών ημερών στην οποία υποβλήθηκαν νέα παιδιά στις αποφάσεις *A.B. και λοιποί κατά Γαλλίας* (αριθ. 11593/12, 12 Ιουλίου 2016), *R.M. και λοιποί κατά Γαλλίας* (αριθ. 24587/12, 12 Ιουλίου 2016), *R.K. και λοιποί κατά Γαλλίας* (αριθ. 68264/14, 12 Ιουλίου 2016) και *R.C. και V.C. κατά Γαλλίας* (αριθ. 76491/14, 12 Ιουλίου 2016).

49. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι εν προκειμένω οι προσφεύγοντες 1, 2 και 4 απετέλεσαν το αντικείμενο κράτησης στους χώρους της αστυνομίας. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 1 τοποθετήθηκε έτσι υπό «προστατευτική φύλαξη» στο αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου από τις 23 Φεβρουαρίου μέχρι τις 18 Μαρτίου 2016. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 2, ο οποίος συνελήφθη στις 21 Ιουλίου 2016, τοποθετήθηκε από την πλευρά του υπό «προστατευτική φύλαξη» στην αρχή στο αστυνομικό τμήμα του λιμανιού της Ηγουμενίτσας και στην συνέχεια στο αστυνομικό τμήμα Φιλιάτων, όπου παρέμεινε μέχρι τις 25

Αυγούστου 2016. Τέλος, στις 5 Δεκεμβρίου 2016, ο προσφεύγων με τον αριθμό 4 τέθηκε επίσης υπό «προστατευτική φύλαξη», στην αρχή για μία νύχτα στο αστυνομικό τμήμα Αγίου Στεφάνου, και στην συνέχεια επί οκτώ ημέρες σε ένα κελί της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής. Οι τρεις αυτοί προσφεύγοντες ήταν κλεισμένοι μέσα στα κελιά τους ολόκληρη την ημέρα, ο προσφεύγων με τον αριθμό 4 ήταν υποσιτισμένος, υποχρεωμένος να κοιμάται πάνω σε ένα βρόμικο στρώμα με μία πολύ βρόμικη κουβέρτα και δεν είχε πρόσβαση ούτε σε τρεχούμενο νερό ούτε σε τουαλέτες (πιο πάνω παράγραφος 20). Η κράτηση του προσφεύγοντος με τον αριθμό 2 συνεχίστηκε στο αστυνομικό τμήμα Φιλιάτων ακόμη και μετά την απόπειρα αυτοκτονίας του και την διαπίστωση του παιδοψυχιάτρου σύμφωνα με την οποία η καταθλιπτική κατάστασή του είχε επιδεινωθεί κατά την διάρκεια της παραμονής του στο αστυνομικό τμήμα του λιμανιού της Ηγουμενίτσας (πιο πάνω παράγραφος 21).

50. Το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι τα αστυνομικά τμήματα παρουσιάζουν χαρακτηριστικά που μπορούν να δημιουργήσουν στον κρατούμενο ένα συναίσθημα μοναξιάς (απουσία εξωτερικού χώρου για περίπατο ή φυσική άσκηση, δομών εσωτερικής σίτισης, δεκτών ραδιοφώνου ή τηλεόρασης που επιτρέπουν μία επαφή με τον εξωτερικό κόσμο) και δεν είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες μιας παρατεταμένης κράτησης. Έτσι, η κράτηση στους χώρους αυτούς θα μπορούσε να δημιουργήσει στους ενδιαφερόμενους συναισθήματα απομόνωσης από τον εξωτερικό κόσμο, με συνέπειες δυνητικά αρνητικές στην φυσική κατάσταση και στο ηθικό. Το Δικαστήριο σημειώνει επίσης ότι, στην από 26 Σεπτεμβρίου 2017 έκθεσή της, η οποία εκπονήθηκε μετά από τις προηγούμενες επισκέψεις της στην Ελλάδα, η CPT ανέφερε ότι η πρακτική η οποία συνίστατο στην θέση υπό κράτηση στα αστυνομικά τμήματα, με σκοπό «προστασίας», επί περισσότερες ημέρες, ακόμη και εβδομάδες, των ασυνόδευτων ή χωρισμένων ανηλίκων χωρίς καμία ψυχολογική ή κοινωνική βοήθεια ή υποστήριξη ήταν απαράδεκτη (πιο πάνω παράγραφος 28). Η CPT επανέλαβε την διαπίστωση αυτή στην από 19 Φεβρουαρίου 2019 έκθεσή της, στην οποία συνέστησε εκ νέου στις ελληνικές αρχές να παύσουν να κρατούν ασυνόδευτα

παιδιά, μεταξύ άλλων, σε αστυνομικά τμήματα και σε σταθμούς συνοριοφυλάκων.

51. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι συνθήκες κράτησης στις οποίες υποβλήθηκαν οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 1, 2 και 4 στα διάφορα αστυνομικά τμήματα ισοδυναμούν με εξευτελιστική μεταχείριση, και καταλήγει στην παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης.

ii. Επί του καταυλισμού της Ειδομένης

52. Κατά πρώτο λόγο, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2 έως 5, οι οποίοι διέμεναν στον καταυλισμό αυτό, δεν ήταν κρατούμενοι. Είχαν επιλέξει οι ίδιοι να μεταβούν εκεί και μπορούσαν να τον εγκαταλείψουν οποτεδήποτε.

53. Αφ'ετέρου, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο καταυλισμός της Ειδομένης ήταν ένας πρόχειρος καταυλισμός ο οποίος δημιουργήθηκε από χιλιάδες πρόσφυγες στην προσπάθειά τους να φύγουν από την Ελλάδα και να περάσουν στην Βόρεια Μακεδονία με την ελπίδα να συνεχίσουν τον δρόμο τους προς άλλες χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Αυτή ήταν και η περίπτωση των πιο πάνω αναφερομένων προσφευγόντων, οι οποίοι, θέλοντας να φθάσουν στην Γερμανία ή την Ελβετία για σκοπούς οικογενειακής επανένωσης, διέμεναν εκεί επί έναν μήνα περίπου.

54. Οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι ο καταυλισμός αυτός φιλοξενούσε 13.000 άτομα, ενώ η επίσημη δυναμικότητά του ήταν για 1.500 άτομα. Κατά την διανομή του φαγητού (το οποίο συνίστατο σε σάντουιτς και σε 8.000 ζεστά γεύματα το βράδυ) και κουβερτών, υπήρχαν μονίμως ουρές. Ο καταυλισμός δεν διέθετε εγκαταστάσεις υγιεινής, γεγονός που είχε ως συνέπεια να καλυφθούν οι γειτονικοί αγροί και δασώδεις περιοχές με περιττώματα. Η απουσία εγκαταστάσεων υγιεινής είχε επίσης ευνοήσει την εμφάνιση ασθενειών (είχαν αναφερθεί περιπτώσεις ηπατίτιδας Α), και, με το συνδυαστικό αποτέλεσμα των βροχών, είχε καταλήξει στον σχηματισμό ενός έλους το οποίο, συχνά, πλημμύριζε τις σκηνές και τα καταφύγια του καταυλισμού (πιο πάνω παράγραφος 10). Οι ισχυρισμοί των προσφευγόντων αυτών ενισχύονται από τις διαπιστώσεις της μη κυβερνητικής οργάνωσης Hellenic Action for Human Rights στην έκθεσή της η

οποία εκπονήθηκε στην βάση διαθέσιμων πληροφοριών στις 21 Μαρτίου 2016 (πιο πάνω παράγραφοι 32-33), ήτοι σε χρόνο κατά το διάστημα του οποίου οι ενδιαφερόμενοι διέμεναν στον καταυλισμό.

55. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι τα Κράτη που, όπως και το εναγόμενο Κράτος, είναι μέλη της Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού, υποχρεούνται δυνάμει του άρθρου 20 αυτής να εξασφαλίζουν σε οποιοδήποτε παιδί «το οποίο στερείται προσωρινά ή οριστικά του οικογενειακού περιβάλλοντός του» και υπάγεται στην δικαιοδοσία τους «μία προστασία αναπλήρωσης σύμφωνη με την εθνική νομοθεσία τους». Το άρθρο 20 τονίζει ότι η υποχρέωση αυτή επιβάλλεται όποια και αν είναι η εθνική προέλευση του παιδιού. Από την νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει εξάλλου ότι, με βάση τις θετικές υποχρεώσεις οι οποίες απορρέουν από το άρθρο 3 της Σύμβασης, τα Κράτη μέλη υποχρεούνται να προστατεύουν και να αναλαμβάνουν τους ασυνόδευτους αλλοδαπούς ανήλικους (*Khan κατά Γαλλίας*, αριθ. 12267/16, § 44, 28 Φεβρουαρίου 2019).

56. Ειδικότερα, σε υποθέσεις που σχετίζονται με την φιλοξενία ασυνόδευτων ή συνοδευόμενων αλλοδαπών ανηλίκων, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι η εξαιρετικά ευάλωτη κατάσταση του παιδιού είναι καθοριστική και υπερισχύει της ιδιότητας του αλλοδαπού ο οποίος παραμένει παρανόμως (βλέπε, για παράδειγμα, *N.T.P. και λοιποί κατά Γαλλίας*, αριθ. 68862/13, § 44, 24 Μαΐου 2018, καθώς και τις αποφάσεις στις οποίες παραπέμπει, και πιο πάνω αναφερόμενη *Rahimi*, § 87). Το Δικαστήριο υπογραμμίζει στην πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση *Rahimi* (ομοίως) ότι, ως ασυνόδευτος αλλοδαπός ανήλικος διαμένων παρανόμως, ο προσφεύγων υπαγόταν στην «κατηγορία των πλέον ευάλωτων ατόμων της κοινωνίας», και ότι το ελληνικό Κράτος ήταν αρμόδιο να τον προστατεύσει και να τον αναλάβει με την λήψη καταλλήλων μέτρων βάσει των θετικών υποχρεώσεων οι οποίες απορρέουν από το άρθρο 3 (ομοίως, § 74).

57. Η υποχρέωση προστασίας και ανάληψης των προσφευγόντων ήταν συνεπώς ικανή να επιβληθεί αυτεπαγγέλτως στις εθνικές αρχές (ομοίως, § 45).

58. Το Δικαστήριο έχει συνείδηση για το γεγονός ότι ο καταυλισμός της Ειδομένης ήταν ένας πρόχειρος καταυλισμός ο οποίος δημιουργήθηκε από τους ίδιους τους πρόσφυγες και διέφευγε από κάθε έλεγχο εκ μέρους των κρατικών

αρχών. Οι ένοικοι του καταυλισμού ζούσαν σε κατάσταση μεγάλης ανασφάλειας, διέμεναν μέσα σε θλιβερές υλικές συνθήκες και η επιβίωσή τους εξαρτάτο από την βοήθεια που παρείχαν κάποιες μη κυβερνητικές οργανώσεις που ήταν παρούσες στον χώρο. Η επέκταση του καταυλισμού και η επιδείνωση των συνθηκών διαβίωσης μέσα σε αυτό μπορούν να καταλογιστούν, σε κάποιο βαθμό, στην βραδύτητα με την οποία το Κράτος προέβη στην διάλυση του καταυλισμού αυτού και κυρίως στην παράλειψή του να εγκαταστήσει το ίδιο τα μέσα για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης που χαρακτήρισε το στρατόπεδο αυτό σε ολόκληρη την διάρκεια της ύπαρξής του, αφού μόνον η εμπλοκή ορισμένων μη κυβερνητικών οργανώσεων δεν επαρκούσε για την επίλυση του εύρους των προβλημάτων.

59. Επίσης, στο άρθρο 19 σχετικά με τους ασυνόδευτους ανηλίκους, το διάταγμα 220/2007 υποχρεώνει τις αρμόδιες αρχές να λαμβάνουν αμέσως τα προσήκοντα μέτρα προκειμένου να εξασφαλίζουν την απαραίτητη προστασία τους. Μεταξύ των μέτρων αυτών συγκαταλέγεται η υποχρέωση ενημέρωσης του εισαγγελέως ο οποίος είναι αρμόδιος για τους ανηλίκους και, εφόσον δεν υπάρχει τέτοιος εισαγγελέας, του κατά τρόπον αρμοδίου εισαγγελέως πρωτοδικών, ο οποίος ενεργεί ως προσωρινός κηδεμόνας και αναλαμβάνει τις αναγκαίες ενέργειες για τον ορισμό ενός κηδεμόνα. Προς τούτο, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι αρχές, οι οποίες είχαν προβεί στην αρχική σύλληψη, στην νήσο Χίο, των πιο πάνω αναφερομένων προσφευγόντων, τους άφησαν ελεύθερους προκειμένου να τους παρακινήσουν να εγκαταλείψουν την ελληνική επικράτεια εντός προθεσμίας ενός μηνός (πιο πάνω παράγραφος 9). Από την δικογραφία δεν προκύπτει όμως ότι ενημερώθηκε κάποιος εισαγγελέας σχετικά με την παρουσία αυτών των ασυνόδευτων ανηλίκων μέσα στο εθνικό έδαφος. Αν είχε ενημερωθεί, αυτός όφειλε να λάβει τα προσήκοντα μέτρα προκειμένου οι προσφεύγοντες να μεταφερθούν σε μία κατάλληλη δομή φιλοξενίας και να αποφευχθεί η διαβίωσή τους επί πολλές ημέρες μέσα σε ένα περιβάλλον προδήλως ασύμβατο με την κατάστασή τους ως ασυνόδευτων ανηλίκων.

60. Όμως, οι περιστάσεις αυτές οδηγούν αφ'εαυτών στο να τεθεί το ζήτημα της τήρησης, ως προς αυτούς, εκ μέρους του εναγόμενου Κράτους, της

υποχρέωσης προστασίας και ανάληψης των αλλοδαπών μεμονωμένων ακινήτων, η οποία απορρέει από το άρθρο 3 της Σύμβασης (βλέπε, *mutatis mutandis*, πιο πάνω αναφερόμενη, *Khan*, § 88).

61. Οι προσφεύγοντες διαβίωσαν έτσι επί έναν μήνα στον καταυλισμό της Ειδομένης, μέσα σε περιβάλλον ασύμβατο με την κατάστασή τους ως εφήβων, είτε πρόκειται για ζητήματα ασφαλείας, στέγης, υγιεινής ή πρόσβασης σε σίτιση και σε περίθαλψη, και σε μία επισφάλεια ασύμβατη προς το νεαρό της ηλικίας τους. Λαμβανομένης υπόψη της διαπίστωσης αυτής, το Δικαστήριο δεν έχει πεισθεί ότι οι αρχές έπραξαν αυτό που θα μπορούσε κανείς εύλογα να αναμένει από αυτές προκειμένου να ανταποκριθούν στην υποχρέωση ανάληψης και προστασίας των πιο πάνω αναφερομένων ανηλίκων, η οποία βάρυνε το εναγόμενο Κράτος προκειμένου περί ατόμων ιδιαίτερα ευάλωτων εξαιτίας της ηλικίας τους.

62. Κατά συνέπεια, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης λόγω των συνθηκών διαβίωσης των προσφευγόντων με τους αριθμούς 2 έως 5 στον καταυλισμό της Ειδομένης.

B. Επί της παραβίασης του άρθρου 5 της Σύμβασης

63. Οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 1, 2 και 4 καταγγέλλουν την θέση τους υπό «προστατευτική φύλαξη» στους χώρους της αστυνομίας (εν προκειμένω, αντίστοιχα, τα αστυνομικά τμήματα Πολυκάστρου, Φιλιάτων και Αγίου Στεφάνου) ισχυριζόμενοι ότι τούτο δεν ήταν συμβατό προς το άρθρο 5 § 1 της Σύμβασης. Στο εν προκειμένω εφαρμοστέο απόσπασμά της, η διάταξη αυτή έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν και την ασφάλειαν. Ουδείς επιτρέπεται να στερηθή της ελευθερίας του ειμή εις τας ακόλουθους περιπτώσεις και συμφώνως προς την νόμιμον διαδικασίαν:

(...)

1. Επί του παραδεκτού

64. Διαπιστώνοντας ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης και ότι αυτή δεν προσκρούει εξάλλου σε κάποιο άλλο λόγο απαραδέκτου, το Δικαστήριο την κηρύσσει παραδεκτή.

2. Επί της ουσίας

α) Επιχειρήματα των διαδίκων και θέσεις των τρίτων παρεμβαινόντων AIRE Centre, European Council on Refugees and Exiles (ECRE) και Διεθνούς Επιτροπής Νομικών (ICJ)

i. Οι προσφεύγοντες

65. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι στερήθηκαν αυθαίρετα της ελευθερίας τους από τον αρμόδιο εισαγγελέα, ήτοι, κατά την άποψή τους, από το πρόσωπο που ήταν ο κηδεμόνας τους και ήταν επιφορτισμένος να επαγρυπνά ώστε να μην πέσουν θύματα παραβιάσεων της Σύμβασης. Ισχυρίζονται ότι η απουσία νομικών διατάξεων που να προβλέπουν την ενημέρωση των ανηλίκων οι οποίοι ευρίσκονταν σε μία τέτοια κατάσταση και την υποστήριξή τους από ειδικούς (συμπεριλαμβανομένων και των δικηγόρων), σε συνδυασμό με την ευάλωτη κατάσταση των ενδιαφερομένων, καθιστά την στέρηση της ελευθερίας ακόμη δυσκολότερη. Επίσης, δηλώνουν ότι το γεγονός ότι η κράτηση αυτή λαμβάνει χώρα σε τόπους όπου, κατά την άποψή τους, ανθρώπινα όντα δεν μπορούν να διαβιώσουν πλέον των 48 ωρών λόγω των συνθηκών που επικρατούν σε αυτούς, καθώς και η έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με την διάρκειά της καθιστούν την κράτηση αυτή εξαιρετικά αγωνιώδη και μπορούν από την φύση τους να κάμψουν την φυσική και ψυχική αντίσταση των ανηλίκων και να θέσουν την ζωή τους σε κίνδυνο. Προβάλλουν ως παράδειγμα αυτό που συνέβη στον προσφεύγοντα με τον αριθμό 2 μετά τις 21 Ιουλίου 2016.

ii. Η Κυβέρνηση

66. Χωρίς να το μνημονεύει ρητώς, η Κυβέρνηση φαίνεται να αμφισβητεί την εφαρμογή του άρθρου 5 της Σύμβασης εν προκειμένω. Αναφέρει ότι οι προσφεύγοντες είχαν τοποθετηθεί σε αστυνομικά τμήματα υπό το καθεστώς της «προστατευτικής φύλαξης», ήτοι ένα καθεστώς το οποίο φέρεται να διακρίνεται

σαφώς από την κράτηση, και τούτο, κατά την άποψή της, επί ένα διάστημα απολύτως αναγκαίο μέχρι να εξευρεθεί μία δομή κατάλληλη για ανηλίκους ικανή να φιλοξενήσει τους ενδιαφερόμενους. Προσθέτει ότι όχι μόνον όλες οι δομές φιλοξενίας ανηλίκων ήταν πλήρεις την εποχή των συμβάντων, αλλά επίσης ότι τότε εκκρεμούσαν 3.000 αιτήσεις φιλοξενίας για ανηλίκους.

iii. Οι τρίτοι παρεμβαίνοντες AIRE Centre, ECRE και CJI

67. Οι τρίτοι προσφεύγοντες AIRE Centre, ECRE και CJI εκθέτουν ότι η κράτηση ανηλίκων είναι αυθαίρετη υπό το πρίσμα του άρθρου 5 § 1 στ) της Σύμβασης όταν δεν δίδεται η προσήκουσα σημασία στις ατομικές ανάγκες του παιδιού ή όταν η κράτηση δεν εξυπηρετεί τις ιδιαίτερες ανάγκες του. Κατά τα λεγόμενά τους, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο δικαιωμάτων του ανθρώπου, και λαμβανομένης υπόψη της ευάλωτης κατάστασης η οποία είναι σύμφυτη με κάθε παιδί, το ανώτερο συμφέρον αυτού πρέπει να υπερισχύει και να χρησιμεύει ως οδηγός για κάθε μέτρο και απόφαση που πρέπει να ληφθεί μετά από μία αξιολόγηση των ιδιαιτέρων αναγκών του. Σύμφωνα με αυτούς τους τρίτους παρεμβαίνοντες, η αρχή του ανωτέρου συμφέροντος του παιδιού θα πρέπει να αποκλείει κάθε προσφυγή στην κράτηση ενός παιδιού, όποιο και αν είναι το πλαίσιο, και ιδιαίτερα όταν η προσφυγή στην κράτηση λαμβάνει χώρα μέσα στο πλαίσιο του ελέγχου της μετανάστευσης. Προς τούτο, αυτοί οι τρίτοι παρεμβαίνοντες εφιστούν την προσοχή του Δικαστηρίου σε διάφορα διεθνή κείμενα, και ιδιαίτερα στην Απόφαση 1810(2011) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τα προβλήματα που συνδέονται με την άφιξη, την παραμονή και την επιστροφή ασυνόδευτων παιδιών στην Ευρώπη (πιο πάνω παράγραφος 27), καθώς και στις κατευθυντήριες γραμμές της ΥΑΠ για την κράτηση και για τα παιδιά πρόσφυγες – κείμενα τα οποία αποκλείουν οποιαδήποτε κράτηση ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο. Κατ'αυτούς, όταν ένα Κράτος παραλείπει να ορίσει έναν κηδεμόνα για ένα ασυνόδευτο παιδί, δεν σέβεται την οικονομική πλευρά του ανωτέρου συμφέροντος του τέκνου, και, όταν δεν υπάρχει διορισμένος κηδεμόνας ή πραγματικός κηδεμόνας για ένα παιδί που έχει τεθεί υπό κράτηση, η στέρηση της ελευθερίας κινδυνεύει να είναι αυθαίρετη.

68. Στην βάση των υποχρεώσεων που προκύπτουν για τα Κράτη του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αυτοί οι τρίτοι παρεμβαίνοντες δηλώνουν ότι μία εξατομικευμένη αξιολόγηση των συγκεκριμένων αναγκών του παιδιού θα πρέπει να αναλαμβάνεται σε ένα επίσημο πλαίσιο που περιλαμβάνει δικονομικές εγγυήσεις αυστηρές και συνεπαγόμενες την ενεργή συμμετοχή του παιδιού στον ορισμό ενός κηδεμόνα. Τονίζουν ότι ο κηδεμόνας πρέπει να διορίζεται το νωρίτερο δυνατόν και πριν την έναρξη οποιασδήποτε διοικητικής διαδικασίας. Κατά την άποψή τους, η μη συμμόρφωση προς αυτά φέρεται να θέτει σε κίνδυνο την αρχή της αποτελεσματικότητας και την θεμελιώδη μέριμνα η οποία πρέπει να αποδίδεται στο ανώτερο συμφέρον του παιδιού.

β) Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

69. Το Δικαστήριο είναι της άποψης ότι η τοποθέτηση των προσφευγόντων με τους αριθμούς 1, 2 και 4 στα αστυνομικά τμήματα μεταφράζεται σε στέρηση της ελευθερίας. Προς τούτο, σημειώνει ότι οι αρχές εφήρμοσαν κατά τρόπο αυτόματο το άρθρο 118 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 141/1991 που προβλέπει την «προστατευτική φύλαξη» (πιο πάνω παράγραφος 24). Όμως το κείμενο αυτό δεν έχει σχεδιαστεί για ασυνόδευτους ανήλικους μετανάστες και δεν θέτει χρονικό όριο, γεγονός το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε καταστάσεις όπου η στέρηση της ελευθερίας ασυνόδευτων ανηλίκων μπορεί να παραταθεί για αρκετά μεγάλα χρονικά διαστήματα. Τούτο καθίσταται ακόμη περισσότερο προβληματικό όταν αυτή η στέρηση της ελευθερίας λαμβάνει χώρα σε αστυνομικά τμήματα, όπου οι συνθήκες κράτησης είναι ασύμβατες προς τις μακρόχρονες κρατήσεις. Επιπλέον, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 13 § 6 β) του προεδρικού διατάγματος 114/2010 (πιο πάνω παράγραφος 25), το οποίο μεταφέρει στο ελληνικό δίκαιο την οδηγία 2005/85/EK του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προβλέπει ότι οι αρχές οφείλουν να αποφεύγουν την κράτηση των ανηλίκων. Επίσης, το άρθρο 32 του νόμου 3907/2011 προβλέπει ότι οι ασυνόδευτοι ανήλικοι δεν πρέπει να τίθενται υπό κράτηση παρά μόνον ως τελική λύση, για το συντομότερο δυνατό χρονικό διάστημα. Τέλος, το άρθρο 3 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού του 1989

υποχρεώνει τα Κράτη να λαμβάνουν υποχρεωτικά υπόψη το ανώτερο συμφέρον του παιδιού κατά την λήψη αποφάσεων που το αφορούν. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η Κυβέρνηση δεν εξηγεί για ποιο λόγο οι αρχές τοποθέτησαν στην αρχή τους πιο πάνω αναφερόμενους προσφεύγοντες σε αστυνομικά τμήματα και υπό εξευτελιστικές συνθήκες κράτησης και όχι σε άλλους χώρους προσωρινής φιλοξενίας. Καταλήγει συνεπώς ότι η κράτηση των εν λόγω προσφευγόντων δεν ήταν «κανονική» με την έννοια του άρθρου 5 § 1 της Σύμβασης και ότι υπήρξε παραβίαση της διάταξης αυτής (βλέπε, επίσης προς την κατεύθυνση αυτή, πιο πάνω αναφερόμενη *Η.Α. και λοιποί*, §§ 198-208).

III. ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ

70. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται τέλος για διάφορες παραβιάσεις των άρθρων 1, 2, 13 και 14 της Σύμβασης. Αναφέρουν, επίσης, ότι η προσφυγή, στο σύνολό της, δεν στρέφεται μόνον κατά της Ελλάδας, αλλά και κατά της Αυστρίας, της Κροατίας, της Ουγγαρίας, της Βόρειας Μακεδονίας, της Σερβίας και της Σλοβενίας.

71. Αφού εξέτασε τα επιχειρήματα των προσφευγόντων υπό το φως του συνόλου των στοιχείων της δικογραφίας, και στον βαθμό που οι αιτιάσεις αυτές υπάγονται στην αρμοδιότητά του, το Δικαστήριο εκτιμά ότι αυτές δεν αποκαλύπτουν καμία ένδειξη παραβίασης των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που κατοχυρώνονται από την Σύμβαση. Έπεται ότι αυτό το τμήμα της προσφυγής πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτο ως προδήλως αβάσιμο, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 1, 3 και 4 της Σύμβασης.

IV. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

72. Σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

73. Για την υλική ζημία την οποία εκτιμούν ότι υπέστησαν, οι προσφεύγοντες ζητούν τα ακόλουθα ποσά: 204,50 ευρώ (EUR) για τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 1, 2.756,50 EUR για τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 2, 2.900,50 EUR για τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 3, και 5.690,50 EUR για καθένα από τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 4 και 5. Αναφέρουν ότι τα ποσά αυτά αντιστοιχούν σε εκείνα που η Κυβέρνηση θα όφειλε να τους είχε καταβάλει κατ'ελάχιστον, αν είχε τηρήσει την υποχρέωσή της να τους στεγάσει και να τους σιτίσει προσηκόντως.

Για την ηθική βλάβη την οποία υποστηρίζουν ότι υπέστησαν εξαιτίας των συνθηκών διαβίωσής τους, τις οποίες χαρακτηρίζουν κακές, οι προσφεύγοντες αξιώνουν τα ακόλουθα ποσά: 40.000,00 EUR για τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 1, 80.000 EUR για τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 2, 33.000 EUR για τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 3, 30.000 EUR για τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 4 και 20.000 EUR για τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 5. Ζητούν να καταβληθούν τα ποσά αυτά στον τραπεζικό λογαριασμό που αναφέρεται από την δικηγόρο τους και να μην υποβληθούν στο σύστημα των κεφαλαιακών ελέγχων που ισχύουν σήμερα στην Ελλάδα.

74. Όσον αφορά την υλική ζημία, η Κυβέρνηση εκτιμά ότι δεν υπάρχει αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της ζημίας αυτής και των παραβιάσεων της Σύμβασης. Όσον αφορά την ηθική βλάβη, θεωρεί ότι τα ζητούμενα ποσά είναι υπερβολικά και εντελώς αναιτιολόγητα και ότι μία διαπίστωση παραβίασης της Σύμβασης θα συνιστούσε επαρκή ικανοποίηση.

75. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 3 (συνθήκες κράτησης στα αστυνομικά τμήματα όσον αφορά τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 1, 2 και 4 και συνθήκες διαβίωσης μέσα στον καταυλισμό της Ειδομένης όσον αφορά τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2 έως 5), καθώς και του άρθρου 5 § 1 της Σύμβασης. Αποφαινόμενο σύμφωνα με την αρχή της επιείκειας και λαμβάνοντας υπόψη την διάρκεια της κράτησης των προσφευγόντων, θεωρεί ότι συντρέχει λόγος να επιδικάσει 6.000 EUR στους

προσφεύγοντες 1, 2, 3 και 5 και 4.000 EUR στον προσφεύγοντα 4 για την ηθική βλάβη.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

76. Οι προσφεύγοντες ζητούν 10.899 EUR για την αμοιβή της κ. Κούτρα ενώπιον των εθνικών αρχών και ενώπιον του Δικαστηρίου (από τα οποία 889 EUR αντιστοιχούν στα έξοδα της διαδρομής από την Ειδομένη στην Αθήνα), καθώς και 6.000 EUR για την νομική εργασία που παρασχέθηκε από πολλούς άλλους ειδικούς δικηγόρους μετά την κατάθεση της προσφυγής, το ελάχιστο της αμοιβής των οποίων φέρεται να καθορίζεται από τον κώδικα των δικηγόρων σε 99 EUR την ώρα. Ζητούν να καταβληθούν τα ποσά αυτά στον τραπεζικό λογαριασμό που αναφέρεται από την δικηγόρο τους και να μην υποβληθούν στο σύστημα των κεφαλαιακών ελέγχων που ισχύουν σήμερα στην Ελλάδα.

77. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι τα ζητούμενα ποσά είναι υπερβολικά και ότι, αν το Δικαστήριο κρίνει ότι πρέπει να επιδικάσει κάποιο ποσό για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη, αυτό δεν θα πρέπει να υπερβεί τα 500 EUR. Επίσης, σύμφωνα με αυτήν, ο κώδικας περί δικηγόρων δεν ορίζει ελάχιστη αμοιβή, όπως την αναφέρουν οι προσφεύγοντες. Εξάλλου, σύμφωνα πάντα με την Κυβέρνηση, τα ποσά που ζητούνται για τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν στην Ελλάδα δεν έχουν αιτιώδη συνάφεια με τις παραβιάσεις της Σύμβασης.

78. Σύμφωνα με την νομολογία του Δικαστηρίου, ο προσφεύγων μπορεί να επιτύχει την καταβολή των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης του μόνον στο μέτρο που αυτά θα αποδειχθούν πραγματικά και αναγκαία, το δε ύψος τους εύλογο.

79. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει κατ'αρχήν ότι απεφάσισε να μην εφαρμόσει το άρθρο 39 στην παρούσα υπόθεση και ότι δεν κοινοποίησε παρά μόνον ένα μέρος των αιτιάσεων των προσφευγόντων. Σημειώνει επίσης ότι οι προσφεύγοντες δεν κατέθεσαν ενώπιον του το αντίγραφο κάποιας συμφωνίας την οποία έχουν καταρτίσει με την δικηγόρο τους όσον αφορά την αμοιβή της τελευταίας.

80. Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του, το Δικαστήριο εκτιμά εύλογο να επιδικάσει από κοινού στους προσφεύγοντες το ποσό των 1.500 EUR για την διαδικασία ενώπιον του, το οποίο είναι καταβλητέο απευθείας στον τραπεζικό λογαριασμό της δικηγόρου τους.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

81. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να ευθυγραμμίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας με το επιτόκιο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* τις αιτιάσεις οι οποίες έλκονται από τα άρθρα 3 και 5 § 1 της Σύμβασης, στο μέτρο που στρέφονται κατά της Ελλάδας, παραδεκτές, το δε υπόλοιπο της προσφυγής अपараδέκτο,
2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης λόγω των συνθηκών κράτησης των προσφευγόντων με τους αριθμούς 1, 2 και 4 σε διάφορα αστυνομικά τμήματα,
3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης λόγω των συνθηκών διαβίωσης των προσφευγόντων με τους αριθμούς 2 έως 5 στον καταυλισμό της Ειδομένης,
4. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 § 1 της Σύμβασης για τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 1, 2 και 4,
5. *Αποφαίνεται*
(α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει, εντός τριών μηνών από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, τα ακόλουθα ποσά:
 - i) 4.000 EUR (τέσσερις χιλιάδες ευρώ) στον προσφεύγοντα 4 και 6.000 EUR (έξι χιλιάδες ευρώ) στους προσφεύγοντες 1, 2, 3 και 5, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για φόρο, για την ηθική βλάβη,

ii) 1.500 EUR (χίλια πεντακόσια ευρώ), από κοινού στους προσφεύγοντες, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται από τους προσφεύγοντες για φόρο, για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη, τα οποία είναι καταβλητέα απευθείας στον τραπεζικό λογαριασμό της δικηγόρου τους,

(β) ότι από την λήξη της πιο πάνω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσανζηθούν με έναν απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς εκείνο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσανζημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

6. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 13 Ιουνίου 2019, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

(υπογραφή)
Abel Campos
Γραμματέας

(υπογραφή)
Ksenija Turković
Πρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αριθ.	Όνομα ΕΠΩΝΥΜΟ	Ημερομηνία γέννησης	Υπηκοότητα
1	Sh. D.	07.07.2000	αφγανική
2	A. A.	26.12.2001	αφγανική
3	S. M.	01.01.1999	αφγανική
4	M. M.	01.01.2001	αφγανική
5	A. B. M.	01.01.1999	αφγανική

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου

εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 14 Αυγούστου 2019

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος